

I. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО І ОСВІТА В КОНТЕКСТІ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

УДК 380.8

Горобець О.М.

МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

У даній публікації розглянуто питання розвитку туризму і міжнародного туристичного співробітництва в Україні, проаналізовано зміст організаційно-правових форм туризму та механізми регулювання міжнародної туристичної діяльності у сучасних умовах, доведено, що останніми роками особливого значення набули національні програми розвитку туризму та підтримки міжнародного туристичного співробітництва а також заходи щодо координації і регулювання міжнародної туристичної діяльності.

Questo pubblicazione si occupa con la questione del turismo e della cooperazione internazionale del turismo in Ucraina, ha analizzato il contenuto delle forme giuridiche e meccanismi di regolazione delle attività turistiche turistica nel contesto attuale, si è dimostrato che negli ultimi anni ha acquisito programma di particolare rilevanza nazionale di sviluppo turistico e il sostegno della cooperazione internazionale turistica e di misure di coordinamento e regolamentazione delle attività turistiche.

Постановка проблеми. Туристична діяльність, як одна з найважливіших галузей економіки, є невід'ємною складовою в розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції в світову економіку для будь-якої держави. В свою чергу, туризм є галуззю, надзвичайно залежною від низки опосередкованих чинників – внутрішньополітичної ситуації в країні та сусідніх країнах, економічної та політичної ситуації в країнах – «постачальниках» туристів, зміни кліматичних умов та природних катаклізмів. Для держав зі слаборозвинутою туристичною галуззю, у тому числі і для України, негативна дія дестабілізуючих обставин може спричинити втрату конкурентних переваг цих країни на світовому ринку туристичних послуг. У даному випадку особливого значення набувають національні програми підтримки та розвитку туризму і міжнародного туристичного співробітництва, а також заходи щодо координації і регулювання міжнародної туристичної діяльності, зокрема: конференції, асамблеї, зустрічі, форуми, конгреси, семінари проведені міжнародними організаціями; декларації, конвенції, резолюції, угоди, протоколи, рекомендації, прийняті на міжнародних конференціях і форумах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що останніми роками значно активізувалася розробка проблематики розвитку туризму і міжнародного туристичного співробітництва. Вирішенню цих питань присвячено чимало праць видатних українських і зарубіжних вчених, зокрема: Александрова А.Ю., Антонюк Н.В., Ганич Н.М., Квартальнов В.А., Кифяк В.Ф., Козловський Є.В., Любіцева О.О., Мальська М.П., Малярчук

І.А., Мотузенко О.О., Новицький В.Є., Прейгер Д.К., Слободенюк Е.В., Федорченко В.К. та інші.

Метою дослідження – є розкриття міжнародно-правових форм регулювання і координації діяльності держав в області туризму.

Згідно мети дослідження визначено *завдання*: проаналізувати національну програму підтримки та розвитку туризму в Україні та заходи щодо координації і регулювання міжнародної туристичної діяльності; визначити сутність організаційно-правових форм туризму та механізми регулювання міжнародної туристичної діяльності у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Питання розвитку туризму і міжнародного туристичного співробітництва на сучасному етапі є дуже актуальним, оскільки туризм є невід'ємною складовою розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції в світову економіку для будь-якої держави. Однак, туризм є досить «ранимий» – негативна дія дестабілізуючих обставин, таких як нестабільність політичної та соціально-економічної ситуації в країні, природні чи техногенні катастрофи тощо, може обмежити в'їзний туризм і спричинити втрату конкурентних переваг цієї країни на світовому ринку туристичних послуг.

Сучасні реалії засвідчують, що останніми роками виняткового значення набули національні програми розвитку туризму та підтримки міжнародного туристичного співробітництва а також заходи щодо координації і регулювання міжнародної туристичної діяльності [3, 6, 7, 11, 12].

Однією з важливих міжнародно-правових форм регулювання і координації діяльності держав в області туризму є конференції, асамблеї, зустрічі, форуми, конгреси, семінари проведені міжнародними організаціями по туризму та форуми міжнародних туристських організацій. Їх діяльність направлена на вироблення і впровадження умов і принципів співробітництва, правил здійснення міжнародної туристської діяльності, а також інформування, просування і реалізації на практиці ідей, концепцій та стратегій. Крім того, авторитет кожної держави і її місце на світовому ринках визначається рейтингом міжнародних виставок і ярмарків, оскільки діяльність з організації та проведення міжнародних виставкових заходів сприяє розвитку зовнішньої торгівлі і просуванню товарів і послуг національних товаровиробників на ринки інших країн, підвищує імідж країни.

Важливим інструментом регулювання міжнародного туризму останніх років виявилася Шенгенська угода «Про єдиний візовий туристичний простір». У цьому документі визначено список країн, громадянам яких для перетину кордону було скасовано паспортний контроль на своїх внутрішніх кордонах. Для в'їзду в будь-яку країну Шенгенської зони громадянам країн, не зазначених у цьому документі, необхідно мати візу єдиного зразка [3, 9, 10].

Невід'ємною складовою світового туристичного процесу є вітчизняна туристична галузь. Сучасне законодавство України про туризм

репрезентує Конституція України, Закони України «Про туризм», «Про курорти», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку створення і ведення Державного кадастру природних територій курортів», «Про затвердження порядку створення і ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів», національні стандарти «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги», «Послуги туристичні. Класифікація готелів» та інші законодавчі акти України, що видаються відповідно до міжнародних договорів і угод, у яких бере участь Україна. Крім того, діяльність у галузі туризму і діяльність курортів регулюється Водним, Лісовим та Земельними кодексами України, Кодексом України про надра, Законами України [1, 2, 5-7, 9].

Діяльність Державної служби туризму і курортів України щодо реалізації державної туристичної політики у сфері міжнародних відносин направлена на вирішення таких питань, як розбудова договірно-правової бази міжнародного туристичного співробітництва, укладання та виконання міжурядових і міжвідомчих угод про співробітництво в галузі туризму, розширення міжнародної туристичної співпраці та забезпечення Дійсного членства України у Всесвітній туристській організації ЮНВТО (в Україні проведено 9 міжнародних семінарів ЮНВТО, у двох з яких брав участь Генеральний секретар ЮНВТО), у складі Ради по туризму СНД, робочих груп по туризму Центральноєвропейської ініціативи (ЦЄІ), Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС) тощо. Важливим напрямком роботи Державної служби туризму і курортів України залишається розбудова договірно-правової бази зовнішніх відносин із країнами, що є для України «постачальниками» туристів, зокрема, країн-сусідів та європейськими державами [6, 7, 12].

Передумовою подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку є впровадження стандартів якості туристичного обслуговування, прогресивних технологій, передових систем і методів підготовки та підвищення кваліфікації туристичних кадрів, використання можливостей світового інформаційного простору, обмін досвідом щодо державного регулювання та стимулювання розвитку туризму.

Міжнародний туристичний бізнес для України є одним із джерел наповнення бюджету країни і засобом забезпечення зайнятості населення. Туристські прибуття складають приблизно одну чверть від світового рівня, а надходження від туризму – десятю частину доходів від експорту. З урахуванням євроінтеграційних завдань та збільшенню обсягів іноземного (в'їзного) туризму в Україну, що є найбільш економічно вигідним для національної економіки (валютні надходження, створення нових робочих місць тощо), вжито дієвих заходів по спрощенню туристичних формальностей, пов'язаних з в'їздом в Україну іноземців [12].

Висновок. Продумана та цілеспрямована державна соціально-економічна політика в галузі туризму є особливим важелем у механізмі регулювання міжнародної туристичної діяльності. У свою чергу, туристична діяльність, як одна з найважливіших галузей економіки, є невід'ємною складовою в розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції в світову економіку.

Сучасні реалії свідчать, що індустрія туризму стала тією галуззю економіки України, яка стабільно, без залучення державних дотацій, з року в рік нарощує обсяги виробництва, однак гостро потребує державної підтримки.

Проведення міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення», підготовка до майбутнього чемпіонату світу з футболу у 2012 році та інші міжнародні акції надали додаткового імпульсу розвитку туристичної інфраструктури, а також в цілому зміцнив позитивний міжнародний імідж України.

Незважаючи на активну участь України в різного роду міжнародних туристичних об'єднаннях, українські громадяни позбавлені права на вільні подорожі та свободу пересувань. Процедура *оформлення і видачі туристичних віз громадянам України* дискримінує права українських туристів, *порушує основоположне право людини на вільну подорож і свободу пересувань, як вказано у Загальній декларації прав людини. На жаль, Загальна декларація прав людини, Хартія туризму, рішення Гаазької конференції, Глобального етичного кодексу туризму не мають ніякого відношення до українських туристів.*

З метою формування сприятливого туристичного клімату та міжнародного іміджу України цілком очевидним є потреба ретельного вивчення позитивного досвіду розвинених європейських країн, а також Туреччини і Єгипту у плані формування власного туристичного ринку, організаційно-правової підтримки, високого рівня туристичної рекламно-маркетингової діяльності за кордоном.

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №325/95-ВР //ВВР. - 1995. - №31. - ст.241; 2. Закон України «Про Курорти» від 5 жовтня 2000 року № 2026-III.; 3. Александрова А.Ю. Международный туризм: Учебник. - М.: Аспект Пресс, 2002. - 470 с.; 4. Квартальнов В. Мировой туризм на пороге нового тысячелетия: реальность и экскурс в будущее. - М.: Финансы и статистика, 2002. - 185 с.; 5. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. -Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.; 6. Козловський Є.В. Іноземний досвід регулювання міжнародного туризму та його використання в Україні //Економіка України. - 2004. - №10.- с.24-27; 7. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. - К.: Знання, 2008. - 661 с.;8. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. - К.: КНЕУ, 2003. -с. 342-349; 9. Прейгер Д.К., Малярчук І.А. Міжнародний туризм в Україні як форма розвитку інтеграційних комунікацій //Стратегічна панорама. - 2005. - №3. - с. 37-40; 10. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. /укладачі Смолій В.А, В.К.Федорченко, В.І. Цибух. - Київ: Видавничий дім «Слово», 2006. - 372 с.; 11. Проблеми міжнародного туризму: Збірник наукових статей. - Київ: ТОВ «ЧАС ПІК», 1997. - 264 с.; 12. Туризм України: економічні та організаційні механізми розвитку. - Тернопіль: Терно-Граф, 2008. - 976 с.; 13. http://www.astt.ru/doc/magazine3/sistem_bron_7.doc; 14. <http://www.tour.com.ua>; 15. <http://www.tourism.gov.ua/>